

PARTENERI
Institutul de Politici Publice
Mișcarea Europeană din Moldova
Asociația pentru Politică Externă din MoldovaJurnal 7
de Chișinău

Cuvântul

Observatorul
de Nord

GAZETA de SUD

ARGUMENT

**Vânătorii
care ne golesc
paharul**

Sorina Ștefărcă

Când scriam, la sfârșitul lui 2012, despre demisia ministrului Iurie Leancă, nici nu-mi imaginam că noul an va începe sub „sceptrul” aceluiași cuvânt. E drept că de această dată el e de nedespărțit de un altul, de regulă asociat doar metaforic cu lumea politicului și mai ales cu cea a politicii externe - „vânătoare”. „Prima îndeletnicire a bărbatului”, dacă ar fi să cităm un deja devenit exotic personaj politic autohton care, în loc să vină cu atitudini tranșante, a luat-o hai hui prin văi și coclauri, prin băi subacvale, pentru ca în cele din urmă să nască un banal eseu...

„Eseul” cu pricina e doar unul dintre multiplele exemple ale iredesabilității cu care a tratat incidentul din Pădurea Domnească o mare parte a clasei politice autohtone. Căci a tratat-o în funcție de interes partinic, nu „general” și „național”, precum ne promite de obicei în campaniile electorale. Altminteri, procurorul general și-ar fi dat demisia în aceeași zi cu Leancă. Sau Marian Lupu i-ar fi cerut lui Valeriu Zubco să plece pe 6 ianuarie, imediat cum s-a pornit tăvălugul. Ori maximum câteva zile mai târziu, când dl Dirk Schuebel, Ambasadorul Uniunii Europene la Chișinău, trăgea printre rândurile unui interviu la „Europa Liberă” un puternic clopot de alarmă vizavi de superficialitatea sistemelor politic și de drept în gestionarea acestui caz. Un clopot al cărui ecou lovea direct în toate năzuințele pe care ni le-am legat de acest „decisiv” și „crucial” și „cum mai vrei” 2013...

Din păcate, în loc să-și recunoască minciuna, vânătorii noștri s-au rătăcit în „taina anchetei”. Că e mai cald și comod acolo, și poate între timp trece vântul... Cu atât mai puțin au vrut ei să vadă că declarația Ambasadorului Schuebel nu a fost întâmplătoare. Precum nu întâmplător a fost mesajul Ambasadorul SUA la Chișinău, William Moser, care a menționat că modul în care va fi investigat cazul „Sorin Paciu” este un test pentru instituțiile democratice din Republica Moldova.

...În viață nu o dată ești nevoit să decizi - paharul din fața ta e pe jumătate gol ori pe jumătate plin. Și în funcție de aceasta să acționezi. Sunt convinsă că la fel este și în diplomatie, chiar dacă n-o va recunoaște nimeni în nicio conferință de presă... Noi, în acest an, avem nevoie de un pahar foarte plin. Cum vom reuși acest lucru, în situația în care nu vrem și nu putem scăpa de vânătorii care ne golesc paharele? N-a mai rămas mult și vom vedea. Doar să nu fie prea târziu ca să acționăm...

Foto: malakas.info

**În 2013, Europa se vrea
mai aproape de cetățenii săi**

Anul European al Cetățenilor vine să marcheze două decenii de la introducerea cetățeniei europene, dar și să contureze o idee de viitor pentru spațiul comunitar

La început de ianuarie, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la introducerea cetățeniei europene, prin Tratatul de la Maastricht semnat în 1993, Comisia Europeană a proclamat oficial 2013 drept Anul European al Cetățenilor. În toate țările-membre se vor desfășura mai multe întâlniri cu cetățenii comunitari, în cadrul cărora comisarii europeni vor răspunde la întrebările și propunerile acestora privind viitorul Europei și al oamenilor care o reprezintă. Bugetul planificat pentru Anul European al Cetățenilor este de circa un milion de euro.

Lilia Zaharia,

Asociația Presei Independente

Pregătirile pentru Anul European al Cetățenilor au început încă pe la mijlocul lui 2012. În perioada 9 mai - 9 septembrie trecut, Comisia Europeană a organizat consultări publice în Spania, Austria, Germania și Italia, în cadrul cărora cetățenii și-au exprimat mulțumirile, dar și rezervele față de traiul lor în Uniunea Europeană. În anul 2013, șirul dezbaterilor va continua și în alte ora-

șe europene. Acei cetățeni, care nu vor avea posibilitatea să se afle față în față cu oficialii europeni, vor putea să se informeze și să transmită întrebări prin intermediul portalurilor web multilingve „Europa în Direct” și „Europa ta”, care vor fi principalele căi de informare și soluționare a problemelor cetățenilor europeni.

Pagina 2

Banii primiți pentru premiul Nobel vor ajuta „copiii războiului”

Banii primiți cu ocazia decernării premiului Nobel pentru pace vor fi utilizați pentru finanțarea a patru proiecte din cadrul inițiativei Uniunii Europene „Copiii păcii” - aceasta este decizia unanimă luată de președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, de președintele Parlamentului European, Martin Schulz și de președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy.

„A fost evident pentru noi că acești bani ar trebui

alocați celor cele mai vulnerabile persoane, care sunt adesea afectate de războaie: copiii. Prin promovarea educației dăm păcii șansa de

a fi durabilă. Vrem să ajutăm „copiii războiului” să devină „copiii păcii”, a declarat, motivându-și decizia, Jose Manuel Barroso.

Proiectele vor beneficia împreună de o finanțare în valoare de două milioane euro (care va include fonduri suplimentare din partea UE). Ajutorul va ajunge la peste 23.000 de copii afectați de conflicte din întreaga lume și va consta în oferirea de acces la educație de bază și de spații primitoare pentru:

- circa 4000 de copii sirieni refugiați în tabere situate la granița dintre Irak și Siria;
- peste 5000 de copii columbieni, dintre care ma-

ioritatea sunt refugiați în Ecuador;

- 11.000 de copii congolezi strămutați în estul Republicii Democratice Congo și refugiați în Etiopia;
- 3000 de copii pakistanezi din zonele afectate de conflicte din nordul țării.

UNICEF va implementa proiectul în Pakistan, organizația „Salvați Copiii” și Consiliul norvegian pentru refugiați se vor ocupa de copiii din Republica Democrată Congo și din Etiopia, ICNUR va oferi asistență în

Columbia și Ecuador, iar agenția ACTED din Franța se va ocupa de copiii sirieni din tabăra de refugiați Domiz din nordul Irakului. Toate aceste organizații se numără printre partenerii umanitari ai Comisiei Europene cu cel mai bun renume. Inițiativa UE „Copiii păcii” nu va fi o acțiune punctuală: anul viitor vor fi puse la dispoziție noi fonduri pentru finanțarea altor proiecte de sprijinire a copiilor afectați de conflicte.

(A. Ș.)

OFICIAL
ȘI PE SCURTAcordul de Asociere,
deocamdată
în termen

Negocierile pe marginea Acordului de Asociere RM-UE ar putea fi finalizate în această primăvară, au declarat miercuri Natalia Gherman, viceministră a Afacerilor Externe și Integrării Europene, și Gunnar Wiegand, negociator-șef din partea UE. Potrivit Nataliei Gherman, în cadrul celei de-a 14-a runde de negocieri, s-a avansat considerabil, fiind închise de facto capitolele justiție, libertate și securitate. La acesta din urmă rămâne componenta ce ține de libera circulație a cetățenilor în UE, care însă e corelată cu Acordul de liberalizare a vizelor, asupra căruia negocierile mai continuă. Natalia Gherman a reiterat că obiectivul comun al UE și RM este finalizarea întregului exercițiu până în primăvara anului curent, astfel încât Acordul de Asociere să fie semnat la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, în noiembrie. Gunnar Wiegand a menționat că Moldova este printre primele țări din Parteneriatul Estic care va avea un Acord de Asociere cu UE și că prevederile care au mai rămas de negociat țin de crearea Zonei de Comerț Liber, Aprofundat și Cuprinzător, pe care UE o vede și ca pe o modalitate de depășire a divizării RM.

Iurie Leancă
s-a întâlnit
cu Titus Corlățean

La 18 ianuarie Iurie Leancă, ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, s-a aflat la București, la invitația ministrului român de Externe, Titus Corlățean. Șeful diplomației române a salutat succesele notabile ale RM în dialogul cu UE și a asigurat de sprijinul ferm în demersul nostru european. Având în vedere rolul activ al României de susținere a procesului de extindere a UE și sprijinirea constantă a parcursului european al RM, a fost solicitată asistența României în transferul expertizei în domeniile conexe negocierilor noastre actuale cu UE. Printre subiectele discutate a figurat și organizarea, la Bruxelles, în primăvara anului curent, a reuniunii Grupului informal de sprijin, la nivelul statelor UE, a acțiunii europene a Republicii Moldova, co-prezidat de România și Franța, în cadrul Președinției irlandeze în exercițiu a UE. Aceste mecanisme au un rol important pentru avansarea într-o logică de pre-aderare a țării noastre la UE.

(Selecție de A. Ș.)

Uniunea Europeană, în topul donatorilor

Cetățenii sunt îndemnați să spună ce anume ar vrea să știe despre asistența externă

Pentru R. Moldova, anul 2013 se anunță unul intens din punctul de vedere al colaborării internaționale. Un rol aparte în acest context îl au proiectele realizate cu suportul donatorilor externi, implicit transparența valorificării surselor oferite de către partenerii din străinătate. Transparența, precum și situația la zi a proiectelor implementate cu suportul donatorilor, a fost subiect de discuție și la prima ședință din acest an a Comitetului Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS), condus de prim-ministrul Vlad Filat.

Ruslan Codreanu, șeful Direcției generale coordonarea politicilor, a asistenței externe și reforma administrației publice centrale din cadrul Cancelariei de Stat, a informat membrii Comitetului că, la 1 octombrie 2012, cele mai multe proiecte implementate cu suportul donatorilor erau cele din sectorul agricol, valoarea lor totală depășind 341 mln. USD. Consolidării administrației publice și societății civile îi reveneau proiecte în derulare în valoare de 217,4 mln. USD, infrastructurii sociale și serviciilor - de peste 192,4 mln. USD, iar transporturilor și depozitării - proiecte de aproape 191 mln. USD. Din finanțarea destinată acestor proiecte, 62 la sută e alocată sub formă de grant. „Astfel, per total, din granturi sunt implementate 189 de proiecte, iar din credite - 25 de proiecte”, a precizat Ruslan Codreanu.

La 1 octombrie 2012 cei mai mari donatori ai R. Moldova erau Uniunea Europeană, cu proiecte în derulare ce depășeau suma de 336 mln. euro; BERD/BEI - cu 327,5 mln. euro; Statele Unite ale Americii - cu 253,3 mln. euro; Banca Mondială - cu 173,9 mln. euro; România - 101,7 mln. euro; ONU - 64,7 mln. euro.

Deoarece transparența utilizării asistenței externe este o prioritate pentru Guvern, premierul Vlad Filat a reamintit despre dispoziția sa din 5 septembrie 2012, prin care solicita o comunicare eficientă din partea instituțiilor implicate în gestionarea fondurilor externe. Atunci, premierul a cerut ca fiecare obiect construit sau reabilitat din surse externe să fie marcat cu panouri informative, pentru ca oamenii să cunoască din ce bani a fost implementat proiectul. Potrivit lui Filat, gestionarea eficientă a asistenței externe și înlăturarea curenților ce există la valorificarea acestora trebuie să fie o prioritate pentru Guvern, la fel ca și informarea

constantă și permanentă a societății vizavi de resursele financiare de care beneficiază țara.

Informația completă despre proiectele implementate cu suportul donatorilor poate fi găsită fie pe www.cancelaria.gov.md/Domeniile-de-competență/Monitorizarea-și-evaluarea, fie accesând direct <http://www.ncu.moldova.md>, unde sunt stocate toate rapoartele despre accesarea și cheltuirea fondurilor externe, începând cu anul 2009, divizate pe mai multe compartimente - donatori, sectoare etc. „Pentru sporirea gradului de transparență, ne-am propus să optimizăm actuala versiune a paginii <http://www.ncu.moldova.md>, făcând

informația despre asistența externă și mai accesibilă, astfel încât ea să fie ușor „citită” și înțeleasă de către specialiști, dar și de către cetățenii mai puțin versați în domeniu. În acest scop, i-am îndemnat pe cetățeni să ne spună cum anume ar vrea să arate și ce informații ar trebui să conțină o pagină web dedicată asistenței externe”, a menționat Ruslan Codreanu.

Întrebările lansate de Cancelaria de Stat se referă, înainte de toate, la priorități. Ce este important pentru public - cifrele, care reflectă sumele oferite de partenerii de dezvoltare?, donatorii și domeniile de interes pentru aceștia? sau, în definitiv, este important

Unul din panourile informative, despre care vorbea premierul Vlad Filat poate fi văzut în drum spre Soroca

să putem vedea, per ansamblu, cât de corect sunt gestionate banii și, mai ales, care este finalitatea proiectelor implementate? Puteți răspunde și dumneavoastră la aceste întrebări prin intermediul sondajului de opinie, plasat pe www.cancelaria.gov.md, dar și venind cu comentarii mai ample pe www.particip.gov.md - portalul pe care „spui Guvernului cum ar fi mai bine”.

Andreea Ștefan

În 2013, Europa se vrea mai aproape de cetățenii săi

Pagina 1

Oficial, Anul European al Cetățenilor a fost lansat la 10 ianuarie curent, la Dublin, Irlanda, de către președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso și vicepreședinta Viviane Reding, responsabilă de justiție, drepturi fundamentale și cetățenie. Alături de ei, oficiali irlandezi, dar și peste 200 de locuitori ai Dublinului au participat la o masă rotundă deschisă la care au discutat despre viitorul UE.

„Declarând 2013 drept Anul European al Cetățenilor, urmărim implicarea directă a concetățenilor noștri în construirea unei Uniuni Europene mai puternice, cu un caracter politic mai pronunțat. Va fi un an dedicat cetățenilor și drep-

turilor lor. Cetățenia europeană este mai mult decât un concept. Este o realitate tangibilă, care se traduce în beneficii concrete pentru cetățeni. Dorim să-i ajutăm pe oameni să înțeleagă cum pot beneficia în mod direct de propriile drepturi și vor să cunoască punctul lor de vedere privind viitorul Europei. A venit momentul să ne implicăm cu toții activ în definirea viitorului nostru comun”, a menționat Viviane Reding (foto).

Chișinăul se alătură inițiativei europene

Cu toate că, de jure, Republica Moldova nu este membră a marii familii europene, Anul European al Cetățenilor va fi marcat și în țara noastră. Într-un interviu pentru Agenția MOLDPRES, prim-ministrul Vlad Filat

și-a reiterat convingerea că locuitorii Republicii Moldova sunt cetățeni europeni și că ei trebuie să beneficieze din plin de drepturile și li-

bertățile pe care le au cetățenii europeni. „Anume acest obiectiv îl urmărim în acțiunile noastre consecutive din ultimii mai bine de trei

ani, care au drept scop final aderarea Republicii Moldova la marea familie europeană. Toate acțiunile noastre au ca și beneficiar final cetățeanul, de aceea, era și logic ca noi să ne alăturăm acestei inițiative și să declarăm și în Republica Moldova anul 2013 drept *An European al Cetățenilor*”, a spus premierul. Vlad Filat a mai menționat că Guvernul elaborează un plan de acțiuni de informare și de implicare mai activă a cetățenilor în procesele de integrare europeană a țării noastre.

DOSAR:

Cetățenia Uniunii Europene le dă locuitorilor din cele 27 de state membre posibilitatea de a beneficia de mai multe avantaje și drepturi, printre care: dreptul la vot; dreptul la protecție consulară în străinătate, recunoașterea academică și a calificărilor profesionale, drepturile pasagerilor și ale consumatorilor, accesul la asistență medicală și la servicii de securitate socială transfrontaliere, dar și accesul la programe cultural-educative cum ar fi Erasmus, care le dă tinerilor șansa de a studia în străinătate.

Președinția ucraineană a OSCE anunță că Tiraspolul este gata să discute statutul politic al Transnistriei, în cadrul R. Moldova

Ucraina în acest an are o poziție deosebită în procesul de reglementare transnistreană - pe lângă faptul că este mediatore în formatul 5+2, mai deține și președinția prin rotație a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), organizație care, la rândul său, este și ea mediatore la negocieri.

Astfel, Kievul ar putea juca un rol important în impulsivitatea negocierilor în 2013, mai ales că este interesat de reglementarea definitivă a conflictului transnistrean, după cum dă asigurări ministrul ucrainean de Externe, Leonid Kojara. În calitate sa de președinte în exercițiu al OSCE, oficialul a ales ca primă destinație R. Moldova, unde s-a aflat în zilele de 21-22 ianuarie. Iar, pe lângă întâlnirile pe care le-a avut cu autoritățile de la Chișinău, președintele OSCE a vizitat și Tiraspolul.

Kojara a declarat că a convenit cu exponenții administrației de la Tiraspol ca negocierile pentru reglementarea transnistreană să decurgă fără pauze în acest an, iar factorii de decizie de pe cele două maluri ale Nistrului să fie în contact și comunicare permanentă. Noutatea vizitei pare să

constea în faptul că, potrivit lui Leonid Kojara, transnistrenii ar fi de acord cu „dezghețarea” dialogului pe marginea statutului politic al regiunii, subiect ce a fost ocolit cu insistență de Tiraspol anul trecut. Ministrul ucrainean de Externe a spus că, urmare a întâlnirii cu liderul de la Tiraspol, Evghenii Șevciuk, a avut impresia că Transnistria e gata să discute pe marginea unui statut politic al regiunii în cadrul R. Moldova. „Contextul de netăgăduit al acestor discuții va fi principiul integrității statului R. Moldova, iar statutul Transnistriei trebuie să fie încadrat acestui principiu”, a spus președintele în exercițiu al OSCE la briefingul susținut pe finalul vizitei. În opinia lui, disponibilitatea Tiraspolului de a debloca negocierile se explică prin faptul

că regiunea este din ce în ce mai izolată, economic și social, iar administrația de acolo ar fi înțeles că lucrurile pot fi îmbunătățite doar prin relansarea dialogului politic.

Leonid Cojara a recunoscut că, în discuțiile cu Evghenii Șevciuk, nu a abordat cazul lui Alexandru Coliban, deținut de regimul de la Tiraspol pe motive politice - tânărul de 22 de ani a fost condamnat recent la doi ani și șase luni de detenție pentru că ar fi difuzat pliante electorale împotriva actualului lider al regiunii. „Nu cunosc prea bine acest caz, este unul nou pentru mine, dar îl voi ține în vizor în cadrul activității mele ulterioare”, a promis președintele în exercițiu al OSCE.

Iurie Leancă, ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, a salutat

disponibilitatea Ucrainei de a acorda o atenție sporită procesului de soluționare a conflictului transnistrean și a pledat pentru conjugarea eforturilor tuturor partenerilor în vederea avansării discuțiilor pe toate cele trei compartimente ale agendei negocierilor în formatul 5+2. În acest sens, a fost reiterată ideea privind inițierea negocierilor pe marginea parametrilor procesului de reglementare, inclusiv crearea spațiului economic unic pe ambele maluri ale râului Nistru. De asemenea, a fost subliniată importanța monitorizării situației în Zona de securitate. Menționăm că următoarea reuniune în formatul 5+2 pentru reglementarea transnistreană va avea loc în luna februarie 2013, în orașul ucrainean Lvov.

Andreea Ștefan

UN PUNCT DE VEDERE

Experții din România și Ucraina mizează pe implicarea Kievului în reglementarea transnistreană

„România și Ucraina au interese comune pentru ca statul vecin, Republica Moldova, să fie unit și pe deplin funcțional. Din această perspectivă, conflictul înghețat din Transnistria poate pune în pericol realizările Chișinăului în angajamentele cu UE. Ucraina poate furniza însă soluții concrete de care Moldova are nevoie pentru negocierile sale cu Uniunea Europeană”, se arată în ultimul raport al Centrului Român de Politici Europene (CRPE), intitulat „Transnistria: abordarea Ucrainei și așteptările de la mandatul OSCE”.

Raportul este parte a proiectului „Forumul Civic România-Ucraina”, implementat de CRPE împreună cu Institutul de Politică Mondială de la Kiev. În studiu sunt analizate în detaliu oportunitatea intervenției Kievului, zonele în care rezultatele sunt așteptate, precum și perspectiva președinției OSCE a Ucrainei, în al cărui mandat unul dintre rezultatele concrete se referă exact la dosarul transnistrean.

„Deoarece Republica Moldova a făcut pași rapizi în aprofundarea relației sale cu Uniunea Europeană, 2013 ar putea fi anul cheie în negocierile sale cu Bruxellesul. Un nou Acord de asociere și un Acord aprofundat pentru liberul schimb ar putea fi semnate în a doua jumătate a anului, în timp ce Comisia Europeană ar putea recomanda ridicarea vizelor pentru cetățenii moldoveni, se arată în raport. Problema transnistreană poate însă îngreuna progresele înregistrate de Chișinău. Ucraina are un rol deosebit în această ecuație, iar așteptările în privința unor rezultate pozitive și tangibile sunt foarte mari, mai ales din perspectiva preluării de către Kiev a președinției OSCE în 2013”, notează experții din cele două țări.

Varianta integrală, în limba engleză, a raportului poate fi găsită accesând adresa electronică <http://www.crpe.ro/v2/wp-content/uploads/2013/01/Policy-Memo-32-Transnistria-Romania-Ukraine-Views-from-Kyiv.pdf>. Menționăm totodată că primul raport elaborat în cadrul proiectului „Forumul Civic România-Ucraina” a vizat reducerea decalajelor de percepție dintre București și Kiev, și a analizat stereotipurile și oportunitățile relansării relațiilor bilaterale dintre cele două state.

(A. 5.)

Excelența Sa Serghei Pirojkov, Ambasadorul Ucrainei la Chișinău: „Alinierea la standardele NATO a însemnat pentru Ucraina performanță în sectorul apărării și mai multă securitate regională”

Dacă tot ne-am orientat, astăzi, privirea către vecinii noștri estici, vom aborda un aspect mai puțin cunoscut în R. Moldova despre ei, și anume, faptul că Ucraina are o foarte bună cooperare cu Alianța Nord Atlantică (NATO) - colaborare la care nu a renunțat nici după plecarea guvernării, considerată pro-occidentală, a lui Victor Iușcenko și venirea în fruntea statului a pro-esticului Victor Ianukovici.

Interesul constant pentru cooperarea cu NATO ucrainenii îl explică prin nevoia de modernizare a propriului lor sistem al forțelor armate, în particular, și de apărare în general. Se poate spune cu încredere că, în ceea ce privește implementarea standardelor europene și internaționale în armată și în structurile de securitate, Ucraina este astăzi cu mult mai aproape de Uniunea Europeană decât R. Moldova. Transformarea unei armate sovietice, moștenite după destrămarea URSS, în una

de tip european, aliniată la standardele moderne ale NATO, a fost pentru Ucraina o experiență dificilă și de durată, mai ales atunci când a venit vorba despre reformarea mentalităților ofițerilor de formație sovietică. Însă clasa politică de la Kiev a avut voința politică și coeziunea internă necesare pentru a face acest efort, spune ambasadorul Ucrainei în R. Moldova, Serghei Pirojkov.

Și chiar dacă în 2008, sub presiunea Rusiei, unele țări-membre ale Tratatului Nord-Atlantic s-au opus aderării Ucrainei la această organizație, Kievul nu a renunțat la idee - dovadă și programul de cooperare cu NATO, care este aprobat în fiecare an de președintele țării și care, în esența sa, seamănă foarte bine cu Planul de acțiuni pentru aderarea la Alianța Nord-Atlantică...

Lina Grău, pentru „Obiectiv European”

— Dle Ambasador, cum și când a început relația Ucrainei cu Alianța Nord-Atlantică?

— Ucraina a pus bazele cooperării cu NATO încă în 1997, când am semnat un Memorandum de coope-

rare și parteneriat special. Acest parteneriat special a generat relații din ce în ce mai strânse cu NATO, mai ales în cadrul programului Parteneriat pentru Pace. Ucraina a participat activ la operațiunile de pacificare

ce s-au desfășurat în acea perioadă în Iugoslavia, Kosovo, dar și în Golful Persic și Irak.

Standardele NATO răspundeau cel mai bine sarcinilor și obiectivelor pe care și le propunea Ucraina în reformarea forțelor sale armate

— Ce a stat la fundamentul acestei cooperări?

— Noi vedeam cooperarea cu NATO, înainte de toate, din perspectiva consolidării securității și a păcii pe plan regional. Al doilea aspect care ne interesa era nevoia de a ne reforma propriile forțe armate și domeniul apărării.

**Excelența Sa Serghei Pirojkov,
Ambasadorul Ucrainei la Chișinău:**

„Alinierea la standardele NATO a însemnat pentru Ucraina performanță în sectorul apărării și mai multă securitate regională”

Pagina 3

După proclamarea Independenței, în 1991, armata ucraineană era una sovietică, iar contingentul ei ajungea la un milion de militari. Ucraina, care nu este și nu vrea să fie un stat militarizat, trebuie să aibă o armată care să corespundă provocărilor și amenințărilor moderne, care nu țin în prezent de pericolul unor acțiuni militare globale de genul celui de al Doilea război mondial. Iată de ce a fost nevoie, prioritar, să reformăm și să modernizăm forțele noastre armate. Am început reducerea forțelor armate, dar am constatat că acest proces e și dificil, și costisitor. Oamenii trebuiau recalificați și reprofilați... În plus, sporirea capacității de apărare implica modernizarea tehnicii și a metodelor de apărare. Și am constatat că anume standardele NATO erau cele care răspundeau cel mai bine sarcinilor și obiectivelor pe care și le propunea Ucraina în reformarea forțelor armate.

— **Cât de ușor a fost realizată și, mai ales, acceptată reforma?**

— În 2001, Kievul s-a gândit la modul serios la necesitatea unei noi strategii de cooperare cu NATO. Această strategie, adoptată la cel mai înalt nivel, a proclamat, pentru prima dată printre țările din satul post-sovietic est-european, un curs de aderare la NATO. A fost un obiectiv ambițios, care își propunea alinierea țării la standardele NATO. Am început prin a face o evaluare a sistemului de apărare și a ne include în diverse programe ale Alianței, ceea ce ne-a permis să reformăm, înainte de toate, gândirea militarilor de cel mai înalt nivel, astfel încât aceștia să înțeleagă necesitatea schimbărilor. A fost o prioritate, pentru că toți generalii și militarii de rang înalt erau educați în tradiția sovietică, în baza științei militare sovietice și foloseau armament sovietic. Știm cu toții că în perioadă sovietică NATO era văzut ca principal dușman al țărilor din Tratatul de la Varșovia. Iată de ce schimbarea gân-

diri militarilor - pentru care NATO se transformase din dușman în partener - era absolut necesară. Și s-a dovedit a fi o sarcină deloc ușoară - a fost nevoie de mult timp pentru a depăși aceste stereotipuri și a începe treptat procesul de adaptare psihologică în așa fel, încât să fie acceptate reformele în baza principiilor și standardelor NATO.

— **Care au fost pașii parcurși de Kiev în acest proces de schimbare a mentalităților și de aliniere a sistemului militar și de securitate la standardele NATO?**

— Am început cu evaluarea sistemului existent la acel moment și cu un plan de reorganizare a structurii conducerii. Atunci când această etapă, destul de dureroasă, s-a încheiat, am putut să ne gândim și la reforma propriu-zisă. Astfel, în 2002, a fost creat un grup comun de lucru pentru reforma militară Ucraina-NATO, care a elaborat algoritmul strategiei de reformare. De fapt, am început reforma cu Ministerul Apărării, dar ulterior am extins-o și pentru alte structuri de menținere a ordinii publice și de forță - Serviciul de Securitate, Ministerul de Interne, Serviciul de Grăniceri. Toată reforma era coordonată la nivelul Consiliului Național de Securitate și Apărare.

A intervenit o anumită pauză pe planul de realizare a strategiei de aderare la NATO - nu însă și pe planul cooperării cu Alianța...

— **Din câte știu, Dvs. ați coordonat mai bine de cinci ani activitatea acestui Consiliu de Securitate al Ucrainei și relațiile lui cu NATO...**

— Așa este. Din 2001 ne-am ocupat nu doar de reformarea forțelor armate și a structurilor de forță, dar și de chestiuni tehnice. S-a lucrat intens pentru lichidarea minelor antipersonal și a munițiilor acumulate în exces la depozitele rămase din perioada sovietică. Cu propriile noastre forțe nu

am fi putut soluționa aceste probleme. De aceea, încă în anul 2001 Ucraina a aderat la NAMSA - un proiect pentru lichidarea minelor antipersonal, finanțat de Guvernul Canadei. Ucraina avea foarte multe astfel de mine din acestea - primul proiect viza lichidarea a peste 400 de mii de unități. Acest stoc de mine a fost lichidat cu succes la una dintre întreprinderile din Donețk, regiune al cărei guvernator în acea perioadă era actualul președinte Victor Ianukovici. Secretatul general al NATO a vizitat atunci întreprinderea constructoare de mașini din Donețk, unde erau utilizate minele antipersonal, și a dat o apreciere foarte înaltă felului în care Ucraina s-a angajat în lichidarea acestor arme extrem de periculoase. Ulterior, a început activitatea de reformare complexă a forțelor armate: reorganizarea managementului, optimizarea structurii, trecerea treptată la serviciul militar în bază de contract și înlocuirea anumitor segmente cu servicii civile, în special, în ceea ce ține de deservirea forțelor armate. Treptat, s-a intrat într-un proces activ de modernizare și de aducere a forțelor armate la standardele NATO.

— **În paralel, Ucraina a dezvoltat și o altă componentă a relației sale cu NATO - cea de implicare în operațiunile de pacificare ale Alianței.**

— Exact. Ucraina a creat chiar un Centru propriu de pregătire a pacifcărilor și a desfășurat mai multe aplicații comune cu NATO pe poligoanele din Lvov și Crimeea. Reformele inițiate de Ucraina aveau ca scop final admiterea la Planul de Acțiuni privind aderarea la NATO în cadrul Summit-ului din 2008 de la București. Dar istoria a fost scrisă altfel... Știți ce luare de poziție dură a avut președintele Federației Ruse, care a vorbit într-o formă extrem de ultimativă la acest subiect. Și unele țări-membre s-au dovedit a fi nepregătite pentru o presiune atât de activă din

Foto: Valentina Ursu (REU/RFEL)

partea partenerilor noștri din CSI. În plus, a început criza economică, ceea ce de asemenea a schimbat starea de spirit a populației. Iată de ce a intervenit o anumită pauză pe planul de realizare a acestei strategii - nu însă și pe planul cooperării cu NATO.

— **În mai 2008, în cadrul unei ședințe a Grupului de lucru Ucraina-NATO pentru reforma militară, Kievul și-a anunțat intenția de a adera la programul Alianței privind consolidarea integrității și eliminarea corupției din structurile de securitate și din forțele armate. Recent, și Chișinăul a primit oferta de a se alătura acestui program al NATO. Care a fost experiența Kievului de colaborare cu NATO în cadrul acestui program?**

— Proiectul Alianței privind consolidarea integrității și eliminarea corupției din structurile de securitate și forțele armate este un element indispensabil al Strategiei naționale de luptă împotriva corupției, care la rândul său e parte a procesului de integrare europeană a Ucrainei. Implementarea programului a început prin faptul că specialiștii ucraineni au trecut un curs de pregătire în străinătate. Astfel, în primii doi ani, 70 de persoane au beneficiat de instruire de scurtă durată în mai multe colegii ale NATO, iar șase - de stagii de lungă durată în țările NATO, în cadrul cărora au învățat metode de combatere eficientă a corupției în armată. Ulterior, acești experți pregătiți de NATO au fost angajați în structurile ucrainene și au început să fie organizate chiar în Ucraina cursuri pe subiecte de combatere a corupției pentru angajații și din alte structuri de forță. Iar din 2010 Ucraina a pornit un proces de doi ani de autoevaluare a structurilor de apărare și securitate. Rezultatele acestei autoevaluări sunt folosite cu succes pentru prevenirea mecanismelor de coru-

pere în structurile de stat. Lupta cu corupția este un element important în cadrul discuțiilor cu Uniunea Europeană pe marginea liberalizării regimului de vize, dar și a Acordurilor de Asociere și de Liber Schimb pe care Ucraina le negociază cu Comisia Europeană. Cred că Ucraina va continua să dezvolte această direcție și pe viitor, căci, pe de o parte, avem obligații față de partenerii noștri din NATO și UE, iar, pe de altă parte, de aceste reforme are nevoie însăși Ucraina pentru a deveni mai democratică, mai civilizată, inclusiv la capitolul structuri de forță și de securitate.

Și în Ucraina, din păcate, mai ales generațiile în vârstă apreciază dialogul cu NATO ca pe o colaborare cu dușmanul

— **În R. Moldova cel mai greu se pare că merge reformarea mentalităților și a percepției populației asupra NATO, promovate intens în perioada sovietică, atunci când Alianța era tratată drept cel mai mare dușman extern al URSS. Cum stă Ucraina la acest capitol?**

— Am ieșit din același spațiu sovietic, de aceea, și problemele noastre sunt comune. Și în Ucraina, din păcate, mai ales generațiile în vârstă apreciază dialogul cu NATO ca pe o cooperare cu dușmanul. Acesta e cel mai dificil aspect al adaptării la standardele Alianței. Dacă, la nivelul structurilor de stat, al funcționarilor și în sectoarele Apărării, s-a reușit să se ajungă la o percepere a cooperării cu NATO ca fiind un parteneriat îndreptat spre îmbunătățirea climatului psihologic și a atmosferei în contextul combaterii corupției, la nivelul populației, din păcate, această schimbare încă nu s-a produs. Este aprecierea mea personală, dar mi se pare că oamenii încă nu

sunt nepregătiți din punct de vedere moral și psihologic. Și cred că asta este o consecință a anumitor curențe în activitatea structurilor din Ucraina legate direct de mass-media și comunicare. Cred că aceasta explică și starea de spirit cumva similară în R. Moldova. Populația are anumite informații despre NATO, care vin încă din perioada sovietică și nu a existat o campanie amplă și permanentă de informare pentru schimbarea climatului psihologic și a percepției asupra Alianței. Și aici e nevoie de timp, efort și resurse.

— **Care au fost costurile financiare ale cooperării Ucrainei cu NATO?**

— Ucraina nu a investit aproape nimic în programul pentru crearea sistemului transparent de apărare și securitate, și asta pentru că programul nu generează apariția unor structuri noi, ci se bazează pe cele existente. În plus, NATO vine și cu o anumită susținere financiară... Este o situație valabilă și pentru alte proiecte... În prezent, în Ucraina, NATO nu doar finanțează lichidarea armamentului și a munițiilor vechi, dar desfășoară și acțiuni pur umanitare. De exemplu, când în 2008 s-a revărsat Nistrul și a fost o mare inundație, țările NATO au venit cu echipamente de pompărie a apei și au trimis echipe care au ajutat la salvarea oamenilor din satele inundate. La fel, pentru noi sunt importante programele de instruire oferite de NATO, în cadrul cărora cheltuielile noastre de asemenea sunt minime, pentru că cea mai mare parte a contribuțiilor financiare necesare sunt acoperite de Alianță. Eu cred că o investiție mai importantă trebuie făcută în domeniul informării populației, aspect care nu este încă prea bine dezvoltat și necesită resurse importante.

— **Vă mulțumim pentru interviu și această informație extrem de curioasă!**

„Pe calea integrării europene, Lituania este un model pentru R. Moldova”

Excelența sa Igor Klipii, Ambasadorul R. Moldova la Vilnius, a acordat un amplu interviu pentru portalul „The Lithuanian Tribune”

„Lituania este o țară foarte importantă pentru noi și este un bun exemplu de urmat, atunci când vorbim despre perspectiva aderării R. Moldova la Uniunea Europeană”, a declarat Igor Klipii, Ambasadorul țării noastre la Vilnius, în cadrul unui interviu exclusiv pentru portalul „The Lithuanian Tribune”.

Victoria Vlad

Potrivit Ambasadorului, deși țările noastre au avut același punct de plecare după prăbușirea Uniunii Sovietice, Lituania a avansat mult mai bine decât R. Moldova. „Pentru fostele republici sovietice, inclusiv Moldova, faptul că Lituania a reușit să ajungă în Uniunea Europeană atât de repede nu înseamnă decât o „dovadă” în plus că obiectivul european - în cazul în care este asumat în mod responsabil de întreaga societate - poate fi atins. Sperăm și noi să facem același lucru, iar în această privință Lituania e în centrul atenției noastre”, a declarat Ambasadorul Igor Klipii.

Calea spre UE, singura soluție pentru supraviețuirea noastră ca stat democratic

Întrebat despre obiectivele politicii externe a R. Moldova, Ambasadorul Igor Klipii a remarcat că, în ceea ce privește vectorul european al țării noastre, acesta a început să fie transpus în practică doar în ultimii trei ani, după venirea la putere a Alianței pentru Integrare Europeană. „Este adevarat că mesajul pro-european a fost „folosit” și de către fosta guvernare comunistă, dar cu mai puțină fermitate, deoarece, de multe ori, aceasta oscila între Vest și Est”, a menționat șeful misiunii diplomatice moldovenești de la Vilnius. El a reiterat că, în prezent, R. Moldova este determinată să meargă, în mod clar, spre integrarea europeană, întrucât nu există alte opțiuni, dar că nu sunt neglijate nici relațiile foarte bune cu vecinii sau cu Rusia. „Deși noi (R. Moldova și Rusia - n.r.) împărtășim

Foto: lithuaniantribune.com

legături economice, istorice și suntem dependenți economic de Rusia în multe aspecte, din punct de vedere politic, orientarea noastră este spre Uniunea Europeană. În opinia mea, aceasta este vital pentru supraviețuirea noastră ca stat democratic și ca națiune”, a spus Igor Klipii.

Cât privește relațiile bilaterale dintre Lituania și R. Moldova, diplomatul este convins că acestea sunt „foarte bune”. „Țările noastre percep multe lucruri într-o manieră similară și, cu

certitudine, Lituania înțelege mai profund problemele noastre, oferindu-ne astfel posibilitatea de a transmite mesajul nostru la nivel european într-un mod mult mai clar și mai adecvat necesităților”, a opinat Klipii.

„Avem misiunea de a recuceri piața lituaniană”

Dacă, din punct de vedere politic, relațiile bilaterale sunt excelente, Ambasadorul moldovean recunoaște că, pentru „reabilitarea” relațiilor economice, mai este mult de muncit, aici lucrurile nefiind atât de organizate. „Cifrele din totalul schimburilor comerciale sunt aproape de 40 mln. USD, ceea ce, per total, este nesemnificativ. Astfel, înregistrăm un deficit al balanței comerciale”, a spus Klipii. Situația s-ar explica prin faptul că, după prăbușirea Uniunii Sovietice, Lituania și R. Moldova au avut o evoluție diferită. Drept urmare, Moldova a pierdut piața lituaniană, iar multe produse moldovenești au fost exportate pe piețele altor țări. „Misiunea noastră este de a recuceri piața lituaniană și cred că potențial există”, a precizat Igor Klipii.

În cadrul interviului a fost abordată și problematica transnistreană. În opinia Ambasadorului R. Moldova, aceasta este o problemă pe care Chișinăul nu are capacitatea de a o rezolva de sine stătător, respectiv are nevoie de sprijinul partenerilor europeni și internaționali. „În două cuvinte, această problemă este moștenirea noastră, după colapsul Uniunii Sovietice. Aș putea spune că este o versiune în miniatură a URSS sau, cel puțin, regimul de acolo”, a spus diplomatul.

Într-un final, Igor Klipii a sugerat că Lituania și R. Moldova trebuie să folosească toate cunoștințele pe care le au una despre cealaltă, întru dezvoltarea și îmbogățirea relațiilor noastre. „Dacă ne-am oprit și am considera suficientă cunoașterea, am pierde dreptul de a soluționa unele probleme pe care le avem în comun, împreună”, a spus în încheiere Igor Klipii, Ambasadorul Republicii Moldova la Vilnius.

Foto: kcsreport.com

Comisarul Stefan Fule:

„Fondul European pentru Democrație va susține aspirațiile democratice ale țărilor din vecinătatea UE”

„În timp ce tendințele generale se orientează spre o democrație reală, spre mai multe forme responsabile de guvernare și respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului, există totuși țări în care progresele au fost limitate, au stagnat sau au înregistrat semne de regresivitate”, a declarat Stefan Fule, Comisarul pentru Extindere și Politica Europeană de Vecinătate, în cadrul ultimei ședințe a Consiliului de administrare al Fondului European pentru Democrație (FED).

Potrivit Comisarului, schimbările dramatice care au avut loc în vecinătatea Uniunii Europene din 2011 justifică în mod clar această nouă inițiativă, al cărei scop este acordarea directă de granturi celor ce activează întru promovarea democrației și/sau organizațiilor care luptă pentru tranziția democratică a țărilor din vecinătatea europeană. „O societate civilă vibrantă și o democrație funcțională depind de dreptul cetățenilor de a-și exercita liber dreptul la întrunire pașnică și de asociere. Aceasta hrănește dezbaterile deschise din societate, oferind măsuri de protecție împotriva conflictelor și a instabilității”, a spus Stefan Fule în discursul său.

În viziunea oficialilor europeni, Fondul European pentru Democrație reprezintă un efort consolidat care sprijină schimbările democratice din vecinătatea UE. „Cu lansarea acestei noi inițiative, transmitem un mesaj clar de solidaritate față de popoarele din vecinătatea Comunității, asigurându-le că aspirațiile lor democratice și lupta lor pentru drepturile omului va fi auzit și susținute de către Uniunea Europeană. UE poate aduce, de asemenea, experiența sa și știe cum să ajute în ceea ce privește provocările legate de tranziția de la autoritarism la democrație”, a precizat Comisarul european pentru Extindere și Politica Europeană de Vecinătate.

În concluzie, alocarea unui buget de circa 14 milioane de euro pentru susținerea procesului de democratizare în țări precum Belarus, Azerbaidjan sau Algeria arată, în mod evident, că reuniunea Consiliului de administrare al FED este „un semn real de progres și o confirmare a faptului că are loc o transpunere a cuvintelor în fapte și acțiune, pentru a obține rezultate remarcabile”, a opinat Comisarul Stefan Fule.

FED este un proiect politic comun al UE și al statelor sale membre, definit ca un obiectiv politic de comunicare cu țările din vecinătatea Uniunii. Fundație de drept privat, reglementată de propriul statut și organisme de conducere.

(V. V.)

Victor Chirilă, director executiv al Asociației pentru Politică Externă:

„Integrarea europeană este, mai degrabă, o competiție cu noi înșine”

DESPRE „DECISIVUL” 2013. R. Moldova are toate șansele să semneze Acordul de Asociere până la sfârșitul lui 2013 - bineînțeles, dacă finalizarea negocierilor și parafarea Acordului vor avea loc până cel târziu în mai 2013, ceea ce ar permite Comisiei Europene să finalizeze procedurile interne obligatorii pentru semnarea finală a documentului până la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius. (...) Cât privește Acordul de liberalizare a

regimului de vize cu UE, semnarea acestuia în noiembrie 2013 ar fi un succes extraordinar, dar e prematur să facem previziuni.

DESPRE PIEDICI. Unele dintre posibilele obstacole în calea semnării Acordului de Asociere și Acordului de Liberalizare a Regimului de Vize cu UE ar putea fi lipsa unor progrese convingătoare în domeniul combaterii corupției, eventuale derapaje democratice, disfuncționalitatea decizională a

guvernării, acutizarea luptei interne și, nu în ultimul rând, eventuala escaladare a conflictului transnistrean.

DESPRE PARTENERIATUL ESTIC. „Mai mult pentru mai mult” este principiul de bază al Parteneriatului Estic, care permite membrilor săi să fie tratați diferențiat în funcție de realizările lor. Astfel, cine perseverează pe calea reformelor obține inclusiv noi perspective politice în raport cu UE.

(...) Riscul cel mare nu este abordarea țării noastre la pachet cu alte state din regiune, ci, mai curând, permanentizarea sărăciei noastre. Pentru a deveni membră a UE, Moldova va trebui să scape de sintagma „cea mai săracă țară din Europa”. Privită din această perspectivă, integrarea europeană este, mai degrabă, o competiție cu noi înșine.

DUPĂ ANUL 2015, MOLDOVENII ÎȘI DORESC O ȚARĂ MAI PROSPERĂ ȘI MAI EUROPEANĂ

Particip, deci gândesc! Gândesc, deci am viitor!

Din decembrie anul trecut până la mijlocul lui februarie 2013, Organizația Națiunilor Unite în R. Moldova organizează consultări naționale privind principalele îngrijorări și aspirații ale cetățenilor țării noastre după anul 2015. Rezultatele consultărilor vor fi incluse într-un raport ce va fi prezentat Grupului responsabil de agenda pentru dezvoltare după 2015, creat de Secretarul General al ONU cu prilejul Summit-ului Global, planificat pentru septembrie 2013. Raportul va analiza legătura dintre aspirațiile de integrare europeană și dezvoltarea umană ale R. Moldova, precum și modul în care aceste procese se influențează reciproc.

Lilia Zaharia,
Asociația Presei
Independente

Moldovenii au multe așteptări de la Republica Moldova - nu vor să mai muncească la negru peste hotarele țării, speră că își vor putea făuri viitorul aici, acasă la ei, că statul se va moderniza și îmbogăți și, în definitiv, că toate ace-

tea vor fi posibile în cadrul și grație unui proces activ de integrare europeană. Acestea sunt așteptările majorității cetățenilor care participă la consultările naționale privind principalele îngrijorări și aspirații ale moldovenilor după 2015, desfășurate de Organizația Națiunilor Unite în Moldova. Menționăm că anul 2015 reprezintă termenul-limită pentru realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, pe care R. Moldova și le-a asumat împreună cu cele 191 state-membre ale ONU în 2000, la New York.

Victoria Vasilescu, director de program „Dezvoltare socială, locală și regio-

nală” din cadrul Centrului Analitic „Expert-Grup”, selectat pentru desfășurarea consultărilor, afirmă că, prin organizarea acestora, ONU își propune să cunoască opiniile mai multor oameni și instituții cu privire la viitorul R. Moldova, după anul 2015. „Experții centrului, în parteneriat cu agențiile ONU, organizează sesiuni de consultare, focus-grupuri, discuții ghidate cu reprezentanți ai diverselor categorii sociale, dar și cu societatea civilă, sectorul privat și comunitatea academică, cu funcționarii publici, sindicatele, patronatele, factorii de decizie la nivel regional, local și național”, ne-a spus Victoria

Vasilescu. O atenție deosebită este acordată celor care adesea sunt excluși sau nu participă la dezbaterile publice - spre exemplu, copiii sau persoanele cu dizabilități. Tocmai de aceea, „prima sesiune de consultări i-a avut drept respondenți pe copiii participanți la Forumul Tinerilor din 20 noiembrie 2012, sub egida UNICEF. Concomitent, au avut loc sesiuni de consultare regionale, inclusiv în UTA Gagauz-Yeri (în parteneriat cu UN Women), dar și în diverse localități rurale, identificate ca fiind cele mai deprivatate, conform Indicelui de Deprivare Multiplă (IDAM). În special, s-a discutat cu femeile cu muți

copii și cele fără un loc de muncă, cu tineri și copii din familiile nevoiașe, cu persoane cu dizabilități”. Victoria Vasilescu notează că oamenii sunt încurajați să-și expună părerea despre viitorul R. Moldova prin intermediul spoturilor radio și TV, al SMS-uri și rețelelor sociale. „A fost lansată și o platformă web pentru discuții: <http://www.un.md/2015>, unde cetățenii pot să-și facă vocea auzită.

Consultările se desfășoară conform anumitor rigori prestabilite și coordonate nu doar la nivel național, dar și internațional, ținând cont inclusiv de necesitatea asigurării comparabilității rezultate-

lor consultărilor naționale între toate cele peste 60 de țări în cadrul cărora se desfășoară la etapa actuală asemenea procese. Către sfârșitul lui ianuarie se vor încheia consultările fizice, în timp ce consultările virtuale vor dura până la mijlocul lui februarie. Rezultatele consultărilor urmează să fie reflectate într-un raport ce va fi prezentat și discutat în cadrul unei conferințe naționale în martie 2013. Rezultatele incluse în raport vor oferi o platformă de discuții pentru ONU - R. Moldova privind agenda de dezvoltare post-2015 și va ajuta să transmită viziunea R. Moldova asupra viitorului pe care și-l dorește.

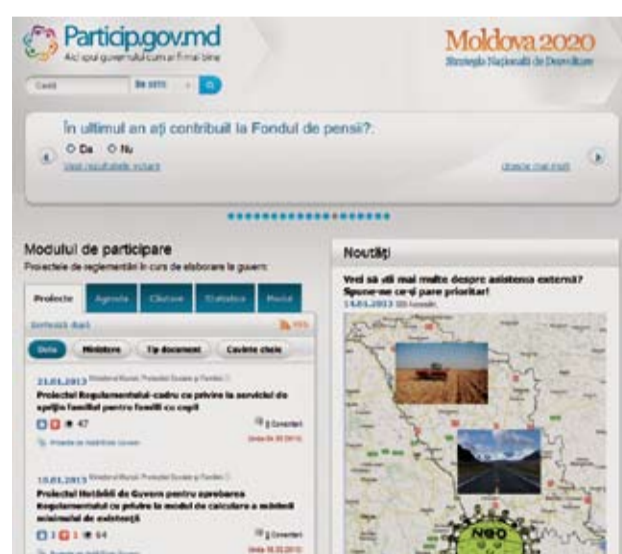
Pentru prima dată, Republica Moldova are șansa de a deveni laureată a Premiului ONU în Serviciul Public

Setul de inițiative privind sporirea transparenței decizionale și majorarea gradului de participare a societății civile în acest proces, lansate și implementate de Cancelaria de Stat în perioada 2009-2012, ar putea să-i aducă R. Moldova primul Premiu ONU în Serviciul Public.

Concursul, lansat de către Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale al ONU acum zece ani, este destinat instituțiilor publice care au implementat proiecte inovatoare și au identificat soluții la provocările existente în serviciul public. La ediția 2013, autoritățile publice din țările membre ONU au putut candida la câteva categorii. Cancelaria de Stat a fost nominalizată la categoria „Creșterea participării în procesul de adoptare a deciziilor prin intermediul unor mecanisme inovatoare” - facilitarea e-participării și promovarea participării prin interme-

diul unor noi mecanisme instituționale, promovarea receptivității și transformarea administrației.

Ca dovadă au fost invocate cadrul normativ adoptat în domeniu, cum ar fi Legea privind transparența în procesul decizional, votată în 2008 și prin care se asigură transparența la toate etapele de elaborare și adoptare a unei decizii, dar și o serie de inițiative ulterioare. Aici se înscrie crearea portalului www.particip.gov.md, în 2011 - un suport unic pe care ministerele și alte autorități publice centrale plasează, utilizând un modul comun, proiectele de legi sau propunerile de politici publice, iar vizitatorii își pot expune opinia și veni cu sugestii; **constituirea, în 2010, a Consiliului Național pentru Participare**, organ consultativ compus din membri ai societății civile, cu drept de a participa la ședințele Executivului, de a se expune pe marginea ordinii de zi și a de a con-

sulta proiectele de hotărâri, astfel dialogul dintre societatea civilă și Cabinetul de Miniștri devenind o normă; instituționalizarea conceptelor de „analiza ex-ante” și „analiza ex-post” a impactului politicilor publice, ambele venind să fortifice procesul de luare a deciziilor în baza unor politici publice de calitate, elaborate în mod profesionist. Un pas important va fi includerea dimensi-

ilor și a cetățenilor aflați în străinătate.

În dosarul pentru concurs au fost descriși, cronologic, pașii grație cărora au fost obținute aceste rezultate. Potrivit lui Victor Bodiu, Secretar General al Guvernului, prioritar pentru Cancelaria de Stat a fost să convingă factorii de decizie cheie că o deschidere a Executivului către societate va aduce beneficii tangibile deopotrivă cetățenilor și funcționarilor publici. „Idea de bază - care s-a bucurat de suportul total al dlui prim-ministru Vlad Filat și în direcția căreia au fost îndreptate și acțiunile noastre - a fost schimbarea opticii „tradiționale” de

interacțiune a autorităților cu cetățenii, determinându-i pe funcționarii publici să accepte și chiar să încurajeze participarea și angajamentul cetățenesc”, a menționat Victor Bodiu.

Premierea instituțiilor laureate ale Premiului ONU pentru Serviciul Public va avea loc la 23 iunie, ziua în care Organizația Națiunilor Unite îi celebrează pe toți cei angajați în serviciile publice ale țărilor membre. Menționăm că, începând cu 2012, Ziua Funcționarului Public este serbată, tot la 23 iunie, și în Republica Moldova.

Andreea Ștefan

DOSAR:

Reuniți, în decembrie trecut, pentru Panelul Reforma Administrației Publice din cadrul Platformei „Democrație, bună guvernare și stabilitate” a Parteneriatului Estic (PE), desfășurat la Chișinău, responsabili de domeniu din statele-membre ale Parteneriatului au apreciat platforma www.particip.gov.md, menționând că în niciuna dintre țările lor nu există un asemenea modul de participare.

„Fleacuri” estoniene pentru probleme moldovenești

De 15 ani, pietonii din nordul Europei poartă reflectorizantele care salvează vieți

Sute de vieți sunt spulberate, anual, pe drumurile Republicii Moldova, în accidente rutiere cu implicarea pietonilor. De fiecare dată, cauzele invocate sunt fie vremea rea și drumurile proaste, fie șoferii neatenți și lipsa semnelor de circulație. Totuși, estonienii ne arată că, de cele mai multe ori, un eveniment nefericit în trafic poate fi prevenit nu neapărat prin mijloace de milioane, ci prin soluții care costă nici mai mult, nici mai puțin, un euro...

Victoria Vlad

Inspirați de experiența estoniană, ambasadorul R. Moldova la Tallinn, Victor Guzun, și soția acestuia, Viorica Guzun, au lansat o campanie inedită de colectare a unui număr cât mai mare de reflectorizante pentru pietonii moldoveni - în special, pentru copii. „Mulți ar putea să le considere „fleacuri”, susține Viorica Guzun, acesta fiind un simplu obiect din pânză reflectorizantă, care se agață de haină”. Totuși, statisticile arată că în Estonia, grație acestor „fleacuri” din pânză, numărul accidentelor cu implicarea pietonilor, produse în perioada întunecată a anului și care s-au soldat cu decese, s-a micșorat de la 47 cazuri în 1999 la nouă cazuri în 2011. Cifrele înregistrate la noi sunt mult mai îngrijorătoare: în anul 2010, în Republica Moldova au avut loc 1058 de accidente cu implicarea pietonilor, soldate cu pierderea a 143 de vieți omenești; în 2011 s-au produs 1006 accidente, cu 144 decese, iar spre sfârșit de decembrie 2012 fuseseră înregistrate 889 de accidente, în care au murit 114 oameni.

Campania „Salvează vieți” în R. Moldova, lansată în Estonia

„Numărul mare de accidente rutiere cu implicarea pietonilor, care au loc în localitățile țării noastre în special în lunile de toamnă-iarnă, ne-a determinat să lansăm acțiunea civică de colectare a reflectorizantelor pentru un proiect-pilot

Reflectorizante pentru Gimnaziul din Ratuș

Foto: Iulian Bercu

de sporire a securității rutiere în Republica Moldova”, ne-a spus Viorica Guzun.

Ambasada Republicii Moldova la Tallinn s-a adresat mai multor instituții din Estonia cu solicitarea de a oferi reflectorizante pentru copiii moldoveni. Răspunsurile pozitive nu s-au lăsat mult așteptate, la apel reacționând diverse organizații și instituții estoniene, inclusiv Poliția Municipală din Tallinn, DHL Estonia, „Open Estonian Foundation”, dar și consulul onorific al Republicii Moldova la Tartu, Tiit Vapper, care a contribuit cu 500 de reflectorizante.

Primele 150 de reflectorizante au fost împărțite deja, în decembrie trecut, elevilor de la Gimnaziul din Ratuș, Criuleni. Alte 1500 de reflectorizante au fost distribuite în câteva sate ale republicii, străbătute de artere mari de circulație, prin intermediul ambasadei de la Tallinn. Reflectorizantele

vor fi transmise tuturor elevilor din localitățile Măgdecești, Porumbeni, Ratuș, Pașcani, Drăslăceni și Logănești din raionul Criuleni, unde incidența și riscul accidentelor rutiere sunt mai sporite. Apoi, aria geografică a proiectului va fi stabilită în funcție de numărul de reflectorizante colectate. De asemenea, administrația publică locală, cadrele didactice, bloggerii, ONG-urile locale sau alți parteneri ai proiectului vor desfășura, în școlile din aceste localități, campanii publice în cadrul cărora copiii vor avea șansa unică de a cunoaște avantajele folosirii reflectorizantelor, cu materiale printate și video relevante.

Amenzi solide pentru pietoni

Șoferii estonieni susțin că reflectorizantele sunt de mare ajutor. „Ele au apărut în formă de figurini - iepurași sau vulpi - și noi ne-am obișnuit deja cu ele. Astfel, atunci când plouă sau amurgește, omul este observat foarte bine pe drum”, remarcă un șofer din Tallinn. Vom menționa, în același timp,

că pietonii estonieni nu au fost responsabilizați doar de către campaniile informaționale ale poliției, ci și prin... intermediul amenzilor, întrucât, pentru nefolosirea reflectorizantului, poți plăti până la 40 de euro. Totuși, dacă polițistul observă un copil fără „apărător”, el nu-l va amenda, ci-i va da un reflectorizant și-i va explica de ce acesta e vital pentru el. Iar Departamentul Drumurilor din Estonia distribuie gratuit zeci de mii de reflectorizante și veste reflectorizante pietonilor.

Ideii simple, la doar un euro

Reflectorizantul pentru pietoni este un obiect de dimensiuni mici care, grație faptului că reflectă lumină, atenționează conducătorii auto, respectiv protejează pietonii care se deplasează pe timp de noapte. „În mod normal, în întuneric, un șofer care conduce cu faza scurtă a luminii va observa pietonul de la o distanță de 25-30 de metri, care în condiții meteo nefavorabile sunt echivalenți cu 15-20 de metri. La o viteză de 80 de kilometri pe oră, ar fi nevoie de un răstimp de 1,3 secunde pentru a vedea pietonul și pentru a reacționa. Reflectorizantul, însă, în asemenea situații, este văzut de la o distanță de 150 metri, ceea ce îi va permite șoferului să reducă viteza și să evite o nenorocire”, explică Viorica Guzun.

Așadar, nu este nici scump, nici greu - reflectorizantul își găsește loc și în cele mai mici buzunare -, în schimb, sporește de opt ori șansele ca pietonul să fie observat pe timp de noapte și salvează sute de vieți. Contează însă să vrem!

DE LA 19 IANUARIE, ÎN TOATE ȚĂRILE UE, permisele de conducere au un format european standard

Începând cu 19 ianuarie 2013, toate noile permise de conducere eliberate în UE se prezintă sub forma unui „card de credit” din plastic, având un format european standard și elemente de securitate mai bune. Noul permis va înlocui treptat cele peste 100 de modele diferite din hârtie și plastic, utilizate în prezent de mai mult de 300 de milioane de șoferi în întreaga UE. Această acțiune face parte dintr-un pachet mai amplu de măsuri, concepute pentru a ameliora libera circulație, a combate fraudă și a îmbunătăți siguranța rutieră pe teritoriul UE.

Principalele modificări ce au intrat în vigoare la 19 ianuarie 2013 sunt:

Un format standard.

Toate noile permise europene de conducere vor fi eliberate în conformitate cu un nou format - un „card de credit” din plastic, cu o fotografie și informații standard, ușor de recunoscut și de citit în întreaga Uniune. Permisele existente nu sunt afectate, ele vor fi înlocuite cu noul format în momentul reînnoirii lor sau cel târziu până în 2033. Permisul european de conducere poate fi adaptat astfel încât să includă simboluri naționale, decizia aparținând fiecărui stat membru.

Securitate sporită. Noul permis de conducere include o serie de elemente de securitate menite să îl facă inviolabil și să descurajeze falsificarea acestuia. În plus, va fi creat un sistem de date electronice la nivel european, pentru a facilita schimbul de informații între administrațiile naționale. Aceasta va contribui în mod semnificativ la descurajarea „turismului pentru obținerea permisului de conducere” și a fraudei, de exemplu, prin punerea în aplicare a noii interdicții, mai stricte, conform căreia un stat membru nu eliberează permisul unei persoane al cărei permis a fost deja retras, suspendat sau restricționat de un alt stat membru.

Reînnoirea periodică a permiselor. Reînnoirea periodică a permiselor auto este esențială pentru combaterea fraudei și pentru îmbunătățirea siguranței rutiere. Conform noilor norme, permisele trebuie reînnoite, pentru conducătorii de automobile și motociclete, o dată la 10-15 ani, în funcție de stat. Conducătorii de autobuze și de camioane trebuie să-și reînnoiască permisul din cinci în cinci ani și să efectueze un control medical în acest scop. Reînnoirea e una administrativă și nu necesită nicio testare suplimentară. Astfel, se asigură că informațiile, fotografiile, etc. înscrise pe permise sunt actualizate. De asemenea, elementele de securitate ale cardurilor pot fi actualizate periodic pentru a ține seama de noile tehnologii, iar statele membre au în informații la zi referitoare la permisele aflate în circulație.

Protecția șoferilor vulnerabili. Regimul specific permisului european de conducere consolidează protecția categoriilor celor mai vulnerabile de participanți la trafic. Astfel, este fixată o limită de vârstă mai ridicată pentru accesul direct (în urma testării teoretice și practice) la permisele pentru motocicletele cele mai puternice, și anume 24 de ani în loc de 21 de ani cât era până nu demult. În plus, se cere o experiență de minimum patru ani (în loc de doi) de conducere a unor motocicletele mai puțin puternice, înainte de obținerea permisului de conducere pentru motocicletele cele mai puternice. Și mopederile au fost considerate drept o nouă categorie de vehicule, respectiv candidații la obținerea permisului de conducere a acestora vor trebui de acum înainte să susțină un test teoretic.

Statele membre pot introduce teste de aptitudini și de comportament, și examene medicale. Pentru eliberarea permiselor auto UE stabilește o vârstă minimă recomandată de 16 ani - de la care acestea sunt recunoscute reciproc de către toate țările UE -, dar cifra poate coborî la 14 ani pe teritoriul național al fiecărui stat.

(V. V.)

Foto: Iuchianuc.com

INTEGRAREA PRIN ARTĂ ...A nins cu îngerii la Lisabona, prin poezia lui Vasile Romanciuc

Se zice că, dacă începi cu lumină-n suflet anul nou, îți va merge bine și mai departe. Cu certitudine, anul a început minunat pentru sutele de moldoveni ce s-au adunat în centrul istoric al Lisabonei, într-o clădire de patrimoniu, Casa do Alentejo, la serată de poezie a lui Vasile Romanciuc.

Evenimentul a fost organizat de Centrul de Cultură și Artă „Trei Culori” (președinte Valeriu Tîcu) cu sprijinul Ambasadei R. Moldova în Portugalia și cu participarea a câteva asociații culturale moldovenești. Și poate cel mai inspirat a început anul pentru zecile de participanți (la două categorii de vârstă - pentru maturi și pentru copiii de la șase la 14 ani) ai concursurilor de poezie, fotografie și grafică, anunțate de Centrul „Trei Culori” (cu susținerea inimoasă a pictorului Valentin Guțu). Lau-

reați au devenit cei mai buni dintre buni - Adrian Boghenco, Valentina Romanciuc, Ecaterina Secu la poezie, dar și Mihai Tîcu, Sasha Țurcan la fotografie și grafică, iar Ion Isipoi, student la Arhitectură, a luat câte un premiu și la poezie, și la desen.

Serata a meritat toate elogiile. Dialogul înălțător despre mândrie de neam, dragoste și demnitate a debutat prin omagiul adus fraților întru latinătate de un ansamblu etnografic portughez ce a interpretat piese tradiționale de Bobotează locală, urmate de un recital de cântece pe versuri de Vasile Romanciuc. Apoi copiii s-au făcut ochi și urechi, fascinați de spectacolul de păpuși animat de Ecaterina Secu și micuțul său colectiv de la Benavente - s-ar putea ca aceasta să fi fost întâia oară când picii au asistat la un spectacol în limba lor maternă, deci nu-l vor mai uita... Poetul busuiocului în-

lăcrimat și al duioșiei instilate a recitat versuri noi, însă în memorie ne vibrau și altele - cum ai uita *Busuioc la naștere, busuioc la moarte*, cântat din scenă, dar și din altare de biserică, ajuns a fi considerat de sorginte folclorică? Apoi a răspuns numeroaselor întrebări și a acordat dedicații pe câteva din ultimele sale cărți. La rândul lor, moldovenii din Portugalia s-au întrecut în a declama și a interpreta cântece pe versurile poetului. Deosebit de emoționant, cuvântul profesoarei Valentina Romanciuc de la Asociația „Miorița” a împărțit învățăceilor săi aleele rosturi cifrate în poezia celui care, absolut accidental, poartă același nume de familie. Și a făcut-o cu aceeași evlavie pentru *verbul Dumnezeirii, pentru cuvântul ce e, în primul rând, iubire*, cu care, cândva, își încânta elevii din Jorile Orheiului...

În oglinda versului, su-

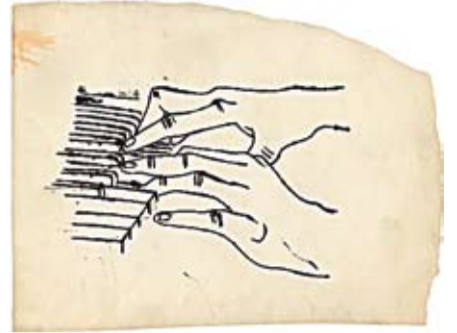
fletele tresăltau de dorul de țară și de cei dragi: *Departate-eu, și tu - departe, Atâtea cale între noi... Numai iubirea ca o carte Pe care-o scriem amândoi. ...Dar și Afară-i alb și e frumos nespus, Peste copaci parcă a nins cu îngerii... Și cerul nu mai este așa de sus - E scutul ce te apără de-nfrângeri... Și cine știe? - poate anume micuți îmbujorați de emoție vor înfăptui dezideratul meritocrației - Today a reader, tomorrow a leader. Sau, mai pre limba lui Vasile Romanciuc, astăzi talentat cititor, mâine un înțelept dirigitor! Spectacolul a fost onorat de ES dl Vasile Popovici, Ambasadorul României în Portugalia, și de ES dl Alexandre Vassalo, ex-Ambasador al Portugaliei în România și Republica Moldova.*

Larisa Turea,
de la Lisabona,

pentru „Obiectiv European”

Lucrări inedite de Andy Warhol vor fi publicate la Copenhaga

Trei sute de desene din anii '50, semnate de Andy Warhol (artist american care a jucat un rol definitoriu în arta vizuală a secolului trecut) vor fi făcute publice săptămâna viitoare la Mu-

zeul de Artă Contemporană Louisiana din Copenhaga, Danemarca. „Lucrările dezvăluie o latură mai puțin cunoscută a artistului”, scrie „The Guardian” despre desenele lui Warhol, necunoscute publicului și aproape uitate, timp de peste 20 de ani. Ele au fost descoperite de către Daniel Blau, cel care se ocupă de galerie și care a contactat Fundația „Andy Warhol” din New York, sperând să găsească lucrări nepublicate ale artistului. Desenele vor fi publicate într-o carte editată de Blau și care va fi expusă la Muzeul Louisiana din Danemarca, apoi în Olanda, putând să fie și cumpărată de către cei care doresc. Lucrările lui Warhol sunt încă solicitate de colecționarii care își permit să plătească sume fabuloase pentru ele.

Fonduri UE în valoare de 680 mln. euro, pentru 302 cercetători

Consiliul European pentru Cercetare (CEC) a acordat 680 mln. euro pentru 302 lideri consacrați din domeniul cercetării din 24 de țări din întreaga Europă, în cadrul celui mai recent concurs vizând prestigioasele sale granturi pentru cercetători confirmați, cunoscute sub numele de „Advanced Grants”. Cu până la 2,5 ml. euro per proiect, finanțarea permite acestor oameni de știință să își urmeze cele mai inovatoare idei la frontierele cunoașterii. În cadrul concursului CEC a primit circa 2300 candidaturi, ceea ce reprezintă o ușoară creștere față de numărul din anul trecut (4,5 %). Bugetul cererii de propuneri, de 680 milioane EUR, a înregistrat de asemenea o ușoară creștere. Numărul cercetătorilor selecționați pentru finanțare a crescut ușor, de la 294 la 302, în timp ce rata candidaturilor câștigătoare rămâne stabilă, la 13%. Granturile pentru cercetătorii confirmați sunt atribuite unor cercetători de înalt nivel consacrați, de orice naționalitate sau vârstă, care sunt independenți din punct de vedere științific și care au rezultate de cercetare recente și un profil ce îi identifică drept lideri în domeniul sau domeniile lor respective. Puțin peste 15 % din cercetătorii selecționați sunt femei, ceea ce reprezintă o creștere față de procentul de 12 % de anul trecut. Vârsta medie a cercetătorilor care urmează să primească finanțare este de 51 ani.

Luminița Gheorghiu concurează pentru Ursul de Argint de la Berlin

În competiția pentru Ursul de Argint al celei mai bune actrițe la Berlinale din acest an (7-17 februarie 2013) au intrat numeroase nume sonore, printre care ro-

mânia Luminița Gheorghiu, cu rolul principal din „Poziția copilului”, dar și renumitele Juliette Binoche și Catherine Deneuve. Filmul „Poziția copilului”, în regia lui Călin Peter Netzer, este singurul lungmetraj românesc inclus în selecția oficială a celei de-a 63-a ediții a Berlinalei. Este povestea unei mame posive care se zbate să-și apropie fiul și să-l scoată la liman dintr-o situație nefericită, dar și o radiografie a high-class-ului românesc contemporan, care vorbește despre trafic de influență și corupție la nivel mic în instituțiile de bază ale societății și extensiile acestora asupra întregului sistem socio-economic din România de azi. Luminița Gheorghiu le reîntâlnește în festivalul de la Berlin pe două dintre actrițele alături de care a jucat în trecut - Juliette Binoche, protagonista din „Camille Claudel 1915”, în regia lui Bruno Dumont, și Isabelle Huppert, călugăriță în „La Religieuse”, de Guillaume Nicloux. În atenția juriului prezidat de Wong Kar-wai vor intra, pentru trofeul de interpretare feminină, și Catherine Deneuve („Elle s'en va”, regia Emmanuelle Bercot), Rooney Mara („Side Effects”, regia Steven Soderbergh) sau Nina Hoss („Gold”, regia Thomas Arslan).

(A. Ș.)

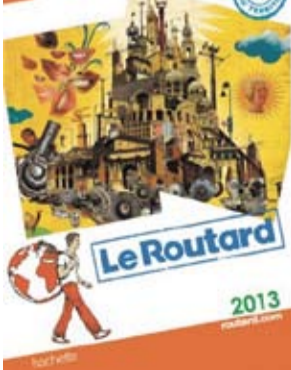
Marsilia și Koșice sunt Capitale Europene ale Culturii în 2013

Lansarea Capitalei Marsilia-Provence 2013 a avut loc la 12 și 13 ianuarie, cu patru evenimente festive: o ceremonie publică de deschidere la Marsilia, la care a participat președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, vernisajul unei expoziții de artă contemporană la Aix en Provence, o vânatoare de comori în Marsilia-Provence și o demonstrație de focuri de artificii în Arles, care a încheiat weekendul de inaugurare.

Koșice și-a deschis festivitățile în prezența doamnei Androulla Vassiliou, Comisarul european pentru educație, cultură, multilingvism și tineret, la 19 și 20 ianuarie. Publicul a fost invitat în mai multe puncte ale orașului, inclusiv la Teatrul de Stat, la Steel Arena, la Podium, precum și în diverse cluburi, restaurante și spații de activități

Marseille-Provence 2013
Capitale européenne de la culture

culturale. Manifestările din Koșice vor prezenta orașul drept locul unde se întâl-

nesc vechile drumuri către Orient și către Occident. Manifestările sub egida Capitalei Europene ale Culturii sunt printre cele mai mediatizate evenimente culturale din Europa. Capitalele sunt selectate pe baza unor programe culturale care trebuie să aibă o dimensiune europeană, să implice participarea publicului, să fie atractive la nivel european și să se integreze în parcursul de dezvoltare pe termen lung al orașului. Este, de asemenea, o oportunitate

excelentă pentru orașe de a și schimba imaginea, de a și marca poziția pe harta lumii, de a atrage mai mulți turiști și de a și reconsidera propria dezvoltare prin cultură. Titlul are un impact pe termen lung, din punct de vedere cultural, dar și socio-economic. De exemplu, un studiu a arătat că numărul de turiști care vizitează o „capitală a culturii” pentru cel puțin o noapte a crescut cu 12%, în medie, în comparație cu anul anterior deținerii titlului de către orașul respectiv; această cifră s-a ridicat la 25% pentru Liverpool în 2008 și pentru Sibiu în 2007.

După Marsilia și Koșice în 2013, viitoarele Capitale Europene ale Culturii vor fi Riga (Letonia) și Umeå (Suedia) în 2014, Mons (Belgia) și Plzeň (Republica Cehă) în 2015 și Donostia-San Sebastián (Spania) și Wrocław (Polonia) în 2016.